

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Šmarnice.

Marijin mesec, Marijin veliki praznik pričnemo v kratkem. Veselje drugih praznikov kali nam vojska in njene nadloge, a ravnoista vojska nam napravi majnik še veliko bolj mil in drag kot sicer. Kajti zaupanje do matere Marije rase v teh žalostnih in težkih časih ter nam jih lajša, saj je Božja Mati tudi naša mati, mati žalostna, mati s sedmerimi meči v srcu. Razume nas.

Verno ljudstvo — in ta pridevek si smemo mi Slovenci še vedno nadeti v kljub tu in tam gospodujočemu svobodomiselnosti — torej, slovensko ljudstvo razumevalo je vedno pomen Marijinega čiščenja prav globoko ter zajemalo v britkih dneh pri tem čistem in bistrem studencu moči, jakosti, tolažbe. Tudi sedanja vojska to potrjuje v polnem obsegu. Koga smo za Bogom tolikrat in tako z zaupanjem klicali na pomoč kakor Marijo? Čigavo ime se je razleglo večkrat razven presvetega Imena Jezusovega kakor presladko ime Marijino? Pred oltarjem presvete Device ali njeno podobo kleči skrbna, tuge polna mati ter moli za sina tam v bojnem metežu; tu išče tolažbe let in trpljenja trudni starček, ki mu je oporo starih dni, vrlega sina poklicala cesarjeva beseda od pluga, od doma; Marijinemu Srcu priporoča zvesta sestra ljubega brata, ljubeča nevesta ženina. Niso uslišane vse prošnje tako, kakor so jih govorila usta in jih narekovalo srce, a nihče ni prišel k Mariji in odšel praznega srca, saj tolažbe in opore je našel, ako je Božji Previdnosti dopadlo ukreniti, kar človeškemu srcu povzroča tugo in bol. Pač razmerno malo je naših fantov na bojnem polju, ki ne bi imeli s seboj Marijine podobe ali svetinje. Samo versko odmrli, mravno po duhu in srcu popolnoma propali, ledenomrzli, ošabno prezirljivi polomikanec se roga temu zaupanju našega ljudstva do Marije, se roga, in često ga zadene očitna kazen Njega, ki je neskončno prizanesljiv napram krivicam, ki se Njemu godé, a tolikrat neskončno in ostro pravičen v nagli kazni njim, ki sramoté Njegovo mater. In če ga ne zadene takojšnja kazen, vsi količkaj dobri se ga ogibajo; najhujša kazen ga je pa itak že zadela: nima srca za mater, nima matere več. — Vojake sem izpovedoval, bili so Čehi: „Ali ste kleli Boga, Marijo?“ vprašam. „Da“, se glasi odgovor, „Boga sem klel, a Marije, Marije, o ne, tega pa ne!“ in to je izustil s tako vnamo, da me je res presunilo. — Dalmatince imam pred seboj: „Pa molite rožni venec za pokoro, saj imate čas kot ranjenec; ali ga znate?“ In mož ti postane hud, on, Dalmatincec ne bi znal ružarija!! Kaj takega mislim o njem? Ko je to njih vsakdanja molitev doma in na bojišču. No, si mislim, sedaj pa vem, zakaj so Dalmatinci ob Soči taki junaki. — „Duh. Pastir“ ima prilogo „Lepi zgledi“; članka „Marija“ in „Marijino čiščenje“ ne more zaključiti, toliko uredniku dohaja dopisov, ki kažejo često res čudežno pomoč presv. Device v vojski.

Pa bi je ne častili, ji ne zaupali, zlasti sedaj v lepem mescu majniku? — 2. majnika lani so pričele avstrijske čete zmagoslavni pohod proti Rusom; vsi verni so po pravici pripisovali zmagoviti blagoslov orožja in armad Mariji in njeni priprošnji. In spet je bil Marijin mesec, oktober, ko so Srbi morali

vkloniti predzno-ošabno glavo avstrijskemu orlu. — Verolomni Lahi so nam razstrelili in iz zgolj hudobije uničili dve najlepši Marijini svetišči: sv. Goro in Višarje. To je našo ljubezen do Marije le še bolj podžgalo in za trdno upamo, da bodo tudi Lahi v Marijinem mescu okusili našo trdno pest, ki bo padala dvakrat trdo: enkrat za nezvestobo, koji ni primera v zgodovini, drugič pa za to, ker so nam oskrunili in uničili Marijine hrame.

Zato podvojimo, potrojimo ob šmarnicah vse, kar čuti naše verno srce za Marijo. Ne manj, ampak več! In če ni morebiti mogoč zunanji sijaj šmarnic radi ubožstva in pomanjkanja, molitev, zaupanje, udanost, ljubezen ne stane nič, bodi tem iskreneja, pa bode tudi tem bolj blagoslovljena.

Srce nas mora boleti, ko vidimo, da toliko naših rojakov stoji samo še na naravnem stališču, izgubili so stik in zvezo z nadnaravnim. In vendar je vse prizadevanje, ves trud, vse žrtve, vse pridobitve, sploh vse, vse prazno in ničevno, a ko se vrši samo iz naravnih, časnih, zemskih, počutnih nagibov. Navadimo se spet vse, tudi javno življenje, gledati v svitu večnosti, nadnaravnega. Najkrajša pot k temu je Marijino čiščenje, čiščenje nje, ki je mati Božja, mati našega Stvarnika in Odrešenika. To smer imej pred očmi naše čiščenje Matere Božje, sicer utegne postati samo pobožna igrača, zanimiva izprememba vsakdanjega, izraz čustvovanja, a ne izraz krepke volje: služiti Bogu in stremiti za nadnaravno srečo. Priporočajmo z vso vnamo Mariji vse tiste naše rojake, ki so napovedali vojsko Bogu. Da se bo končala krvava vojska zmagoslavno za nas, upamo zatrdno, zanašajoč se na priprošnje Device Marije. A da se konča ta vojska upornih otrok Božjih zanje dobro, tako da podležejo premagani milosti božji, ne pa pravici božji, zato, Slovenci, treba, da še prav posebno prosimo Marijo v mescu njenega čiščenja. Molimo za zuhanjo in notranjo zmago pravice in resnice v naši domovini!

Teden Rdečega križa.

Ajmo, ajmo — vinarje zbirajmo, jih za vojsko, jih za zmago dajmo!
Dr. M. Opeka.

Velikanska naloga je poverjena v svetovni vojski „Avstrijskemu društvu Rdečega križa.“ In te naloge se društvo tudi popolnoma zaveda in jo vrši nad vse marljivo, da vzgledno. Nad 12 milijonov kron je izdalo za časa svetovne vojske v blagor domovine, v polajšanje trpečim našim junakom itd. in to brez oskrbe ranjencev v bolnicah.

Koliko ran se je s temi svotami začelo, koliko trpljenja prihranilo našim junakom, koliko otrokom se je ohranilo očete in kolikim materam sinove!

Pa sredstva društva Rdečega križa se krčijo, a potrebe so vedno večje in nujnejše. Da si pridobi društvo novih sredstev, priredi z dovoljenjem c. kr. notranjega ministerstva, po vseh deželah naše velike in mogočne domovine „Teden Rdečega križa“ v času od 30. aprila do 7. maja. V tem tednu nabirali se bodo širom domovine novi člani, pobirali se bodo prispevki po hišah, trgih in ulicah,

prodajali se bodo znaki, cvetlice, šopki itd. v korist društvu Rdečega križa.

Pokroviteljstvo te velike akcije je prevzel nadvojvoda Franc Salvator.

Nabiranje, prodajanje itd. prevzela bode naša za vse dobro tako vneti in navdušena mladina pod vodstvom in nadzorstvom učiteljstva in dam.

Tudi po lepi Dolenjski pohitela bode v dnevih 30. aprila 1. in 7. maja naša mladina kakor čebelice po vseh mestih, trgih in vaseh, po hišah in ulicah, s klicem:

„Ajmo, ajmo — kronice zbirajmo, za junake naše jih ravnajmo!“ —

ter bode nabirala v pušice prispevke, na zglasilne pole pa člane društva Rdečega križa. In takrat se spomnimo pesnikovih besed:

„Tam po bolnicah pa — večni Bog!
toži ranjenih junakov stok...
Ranjencem hladil, krepčil nesimo,
s kronami jim rane pocelimo!“

Vrli Dolenjci! Sprejmite v teh dnevih našo mladino — ta up naš — in naš ponos prijazno in z veseljem! Pomagajte mladini, da doprinese v teh velikih dneh domovini svojo žrtev ter si tudi postavi spomenik v času grozne svetovne vojske!

Darujte vsi in vsak kolikor največ more! Le z združenimi močmi bomo dosegli uspeh, ki ga je vredna naša domovina — ki so ga vredni junaki naši: Našo moč, našo požrtvovalnost naj občudujejo celo naši sovražniki!

V mestih in večjih krajih bodo prodajale naše požrtvovalne dame in naše deklice tudi znake Rdečega križa in šopke ter cvetice. Sprejemajte iz rok naših vrlih dam in naših deklic — teh živih cvetk naših livad in zanje obilo darujte v dobrodelni namen! S krvjo naših junakov so poškrbljene te cvetke in posute obilno z biseri — solzami naših udov in sirot!

Da tudi vdov in sirot se spominjamo te dni. Saj bode „Avstrijsko društvo Rdečega križa“ oddalo tretino sedaj nabrane vsote društvu za skrbstvo otrok — zlasti sirot po v vojni padlih očetih.

Sirota! — Koliko gorja in bridkosti je že v sami besedi! Kdor občuje desetletja z mladino in je celo tako srečen, da more gledati v nežno srčece in čisto dušo otrokovo — kakor učitelj; on pa čuti vso bridkost v vzdihu otrokovem:

„Nimam ateja, ne mame
in ne vem kje dom je moj!“

Tudi za sirote bode zbirala naša mladina prispevke v teh dneh!

„Ajmo, ajmo — kronice zbirajmo
in nesrečnim, bednim pomagajmo!“

Dobrotniki!

„Naj ne bodo nam ušesa gluha,
dajmo vdovam in sirotam kruha!“

„Srce Bogu, vse moči presvitlemu cesarju, najdražje — svoje otroke pa domovini!“ to je testament naših junaških očetov, umirajočih na bojnih poljanah.

Pomagajmo vsi, da se ohranijo in dobro vzgojé sirote, ti živi spomeniki Bogu, cesarju in domovini najzvestejših — najvrednejših sinov! Žrtvovali so za nas svoje dragoceno življenje — in mi naj bi se ne zavzeli za njihovo najdražjo zapuščino — otroke, ki so kri njihove, za domovino prelite krvi? Iz teh sirot bodo in morajo vzrasti novi junaki, novi veliki

možje, saj se v njih pretaka junaška kri! Zato pa:

„Ajmo, ajmo — kronice zbirajmo
in Bogu jih in cesarju dajmo!“

Vi pa vrli dijaki in dijakinje in vi ljubi otroci, na delo! Premnogo zaslug ste si že pridobili v teh hudih časih z raznimi zbirkami, s samozatajevanjem, s pridnostjo in vstrajnostjo. Prav tako! Polni ste življenja, polni najlepših idealov. Z zaupanjem in s ponosom zremo na vas. Glavni del akcije „Tedna Rdečega križa“ poverjen je vam. Upanje, ki ga stavimo v vas je veliko.

Z mislijo na svoje očete, brate, tovariše, ki so morda tudi v potrebi ali v oskrbi Rdečega križa in pa z mislijo na zapuščene sirote, pohitite med ljudstvo!

Pojdite v vsako hišo in k vsaki družini — da v zadnjo gorsko kočjo in prosite — lepo prosite! Ko se bodo vračali naši junaki iz bojišča kot zmagovalci, pa bodete tudi vi s ponosom vsklikali: „Tudi mi smo se borili — tudi mi smo zmagali!“ Še pozni rodovi bodo govorili: „Prihruli so sovražniki od vseh vetrov nad našo domovino, pa imela je junake ne bojiščih in imela je mladino v zaledju in ostala je in prišla je iz boja mogočna, silna, večja kot kdaj poprej!“

In naš cesar bo ta hudi čas,
svetli cesar slišal bo o vas:
pa pohvali on si to mladino,
ki žrtvuje kaj za domovino...

Spored „Tedna Rdečega križa“ bi bil tale:

Dne 30. aprila (v Novem mestu dne 1. maja) raznašala bode mladina po vseh hišah in stanovanjih letake in nabiralne pole za nove člane Avstr. dr. R. k. — ob enem pa bo pobirala v pušice darove. Dne 7. maja (v Novem mestu dne 6. maja) bo pobirala prijave novih članov in ob enem zopet prispevke v pušice.

Dne 7. maja pa bode prodajala znake, šopke in cvetke po trgih in ulicah. Ako kaj ostane, pa morda še drugi dan.

Janko Grad

prov. c. kr. okr. šol. nadzor.

Četrto avstrijsko vojno posojilo.

Podpisovanje za četrto avstrijsko vojno posojilo se je pričelo s 17. aprilom in se zaključi v ponedeljek 15. maja 1916 ob 12. uri popoldne. Pri različnih bankah so se podpisali že znatni zneski, še predno je bila znana oblika in pogoji tega posojila. Pa tudi razne hranilnice širom Avstrije so kazale že do zdaj veliko zanimanje za to posojilo.

Dočim so se prva tri vojna posojila, ki so prinesla, kakor znano, popoln uspeh, oddala v zakladnih listih, ki zapadejo v plačilo v letih 1920, 1925 in 1930, se je topot izbral tip 40 letnega posojila, ki se amortizuje od šestega leta naprej. Ni dvoma, da bo ta vrsta posojila zelo dobrodošla vsem onim krogom prebivalstva, ki žele trajno naložiti svoj denar in se hočejo izogniti neprijetnosti, da bi si morali vsakih par let iskati novih vrednostnih papirjev. To pa tembolj, ker se pri državnem vojnem posojilu družijo s trajnostjo tudi brezpogojna varnost in visoko obrestovanje po 5½% nominala. Ravno tako bo odgovarjalo tudi naložit-

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Šmarnice.

Marijin mesec, Marijin veliki praznik pričnemo v kratkem. Veselje drugih praznikov kali nam vojska in njene nadloge, a ravnoista vojska nam napravi majnik še veliko bolj mil in drag kot sicer. Kajti zaupanje do matere Marije rase v teh žalostnih in težkih časih ter nam jih lajša, saj je Božja Mati tudi naša mati, mati žalostna, mati s sedmerimi meči v srcu. Razume nas.

Verno ljudstvo — in ta pridevek si smemo mi Slovenci še vedno nadeti v kljub tu in tam gospodujočemu svobodomiselnosti — torej, slovensko ljudstvo razumevalo je vedno pomen Marijinega češčenja prav globoko ter zajemalo v britkih dneh pri tem čistem in bistrem studencu moči, jakosti, tolažbe. Tudi sedanja vojska to potrjuje v polnem obsegu. Koga smo za Bogom tolikrat in tako z zaupanjem klicali na pomoč kakor Marijo? Čigavo ime se je razleglo večkrat razven presvetega Imena Jezusovega kakor presladko ime Marijino? Pred oltarjem presvete Device ali njeno podobo kleči skrbna, tuge polna mati ter moli za sina tam v bojnem metežu; tu išče tolažbe let in trpljenja trudni starček, ki mu je oporo starih dni, vrlega sina poklicala cesarjeva beseda od pluga, od doma; Marijinemu Srcu priporoča zvesta sestra ljubega brata, ljubega neveta ženina. Niso uslišane vse prošnje tako, kakor so jih govorila usta in jih narekovalo srce, a nihče ni prišel k Mariji in odšel praznega srca, saj tolažbe in opore je našel, ako je Božji Previdnosti dopadlo ukreniti, kar človeškemu srcu povzroča tugo in bol. Pač razmerno malo je naših fantov na bojnem polju, ki ne bi imeli s seboj Marijine podobe ali svetinje. Samo versko odmrli, pravno po duhu in srcu popolnoma propali, ledenomrzli, ošabno prezirljivi polomikanec se roga temu zaupanju našega ljudstva do Marije, se roga, in čisto ga zadene očitna kazen Njega, ki je neskončno prizanesljiv napram krivicam, ki se Njemu godé, a tolikrat neskončno in ostro pravičen v nagli kazni njim, ki sramoté Njegovo mater. In če ga ne zadene takojšnja kazen, vsi količkaj dobri se ga ogibajo; najhujša kazen ga je pa itak že zadela: nima srca za mater, nima matere več. — Vojake sem izpovedoval, bili so Čehi: „Ali ste kleli Boga, Marijo?“ vprašam. „Da“, se glasi odgovor, „Boga sem klel, a Marije, Marije, o ne, tega pa ne!“ in to je izustil s tako vnamo, da me je res presunilo. — Dalmatince imam pred seboj: „Pa molite rožni venec za pokoro, saj imate čas kot ranjenec; ali ga znate?“ In mož ti postane hud, on, Dalmatincec ne bi znal ružarija!! Kaj ta-cega mislim o njem? Ko je to njih vsakdanja molitev doma in na bojišču. No, si mislim, sedaj pa vem, zakaj so Dalmatinci ob Soči taki junaki. — „Duh. Pastir“ ima prilogo „Lepi zgledi“; članka „Marija“ in „Marijino češčenje“ ne more zaključiti, toliko uredniku dohaja dopisov, ki kažejo čisto res čudežno pomoč presv. Device v vojski.

Pa bi je ne častili, ji ne zaupali, zlasti sedaj v lepem mescu majniku? — 2. majnika lani so pričele avstrijske čete zmagoslavni pohod proti Rusom; vsi verni so po pravici pripisovali zmagoviti blagoslov orožja in armad Mariji in njeni priprošnji. In spet je bil Marijin mesec, oktober, ko so Srbi morali

vkloniti predrzo-ošabno glavo avstrijskemu orlu. — Verolomni Lahi so nam razstrelili in iz zgolj hudobije uničili dve najlepši Marijini svetišči: sv. Goro in Višarje. To je našo ljubezen do Marije le še bolj podžgalo in za trdno upamo, da bodo tudi Lahi v Marijinem mescu okusili našo trdo pest, ki bo padala dvakrat trdo: enkrat za nezvestobo, koji ni primera v zgodovini, drugič pa za to, ker so nam oskrunili in uničili Marijine hrame.

Zato podvojimo, potrojimo ob šmarnicah vse, kar čuti naše verno srce za Marijo. Ne manj, ampak več! In če ni morebiti mogoč zunanji sijaj šmarnic radi ubošva in pomanjkanja, molitev, zaupanje, udanost, ljubezen ne stane nič, bodi tem iskreneja, pa bode tudi tem bolj blagoslovljena.

Srce nas mora boleti, ko vidimo, da toliko naših rojakov stoji samo še na naravnem stališču, izgubili so stik in zvezo z nadnaravnim. In vendar je vse prizadevanje, ves trud, vse žrtve, vse pridobitve, sploh vse, vse prazno in ničevo, a ko se vrši samo iz naravnih, časnih, zemskih, počutnih nagibov. Navadimo se spet vse, tudi javno življenje, gledati v svitu večnosti, nadnaravnega. Najkrajša pot k temu je Marijino češčenje, češčenje nje, ki je mati Božja, mati našega Stvarnika in Odrešenika. To smer imej pred očmi naše češčenje Matere Božje, sicer utegne postati samo pobožna igrača, zanimiva izprememba vsakdanjega, izraz čustvovanja, a ne izraz krepke volje: služiti Bogu in stremiti za nadnaravno srečo. Priporočajmo z vso vnamo Mariji vse tiste naše rojake, ki so napovedali vojsko Bogu. Da se bo končala krvava vojska zmagoslavno za nas, upamo zatrdno, zanašajoč se na priprošnje Device Marije. A da se konča ta vojska upornih otrok Božjih zanje dobro, tako da podležejo premagani milosti božji, ne pa pravici božji, zato, Slovenci, treba, da še prav posebno prosimo Marijo v mescu njenega češčenja. Molimo za zunanjo in notranjo zmago pravice in resnice v naši domovini!

Teden Rdečega križa.

Ajmo, ajmo — vinarje zbirajmo, jih za vojsko, jih za zmago dajmo!
Dr. M. Opeka.

Velikanska naloga je poverjena v svetovni vojski „Avstrijskemu društvu Rdečega križa.“ In te naloge se društvo tudi popolnoma zaveda in jo vrši nad vse marljivo, da vzgledno. Nad 12 milijonov kron je izdalo za časa svetovne vojske v blagor domovine, v poljšanje trpečim našim junakom itd. in to brez oskrbe ranjencev v bolnicah.

Koliko ran se je s temi svotami zacekilo, koliko trpljenja prihranilo našim junakom, koliko otrokom se je ohranilo očete in kolikim materam sinove!

Pa sredstva društva Rdečega križa se krčijo, a potrebe so vedno večje in nujnejše. Da si pridobi društvo novih sredstev, priredi z dovoljenjem c. kr. notranjega ministerstva, po vseh deželah naše velike in mogočne domovine „Teden Rdečega križa“ v času od 30. aprila do 7. maja. V tem tednu nabirali se bodo širom domovine novi člani, pobirali se bodo prispevki po hišah, trgih in ulicah,

prodajali se bodo znaki, cvetlice, šopki itd. v korist društvu Rdečega križa.

Pokroviteljstvo te velike akcije je prevzel nadvojvoda Franc Salvator.

Nabiranje, prodajanje itd. prevzela bode naša za vse dobro tako vneti in navdušena mladina pod vodstvom in nadzorstvom učiteljstva in dam.

Tudi po lepi Dolenjski pohitela bode v dnevih 30. aprila 1. in 7. maja naša mladina kakor čebelice po vseh mestih, trgih in vaseh, po hišah in ulicah, s klicem:

„Ajmo, ajmo — kronice zbirajmo, za junake naše jih ravnajmo!“ —

ter bode nabirala v pušice prispevke, na zglasilne pole pa člane društva Rdečega križa. In takrat se spomnimo pesnikovih besed:

„Tam po bolnicah pa — večni Bog!
toži ranjenih junakov stok...
Ranjencem hladil, krepčil nesimo,
s kronami jim rane pocelimo!“

Vrli Dolenjci! Sprejmite v teh dnevih našo mladino — ta up naš — in naš ponos prijazno in z veseljem! Pomagajte mladini, da doprinese v teh velikih dneh domovini svojo žrtev ter si tudi postavi spomenik v času grozne svetovne vojske!

Darujte vsi in vsak kolikor največ more! Le z združenimi močmi bomo dosegli uspeh, ki ga je vredna naša domovina — ki so ga vredni junaki naši: Našo moč, našo požrtvovalnost naj občudujejo celo naši sovražniki!

V mestih in večjih krajih bodo prodajale naše požrtvovalne dame in naše deklice tudi znake Rdečega križa in šopke ter cvetice. Sprejemajte iz rok naših vrlih dam in naših deklic — teh živih cvetk naših livad in zanje obilo darujte v dobrodelni namen! S krvjo naših junakov so poškoljene te cvetke in posute obilno z biseri — solzami naših udov in sirot!

Da tudi vdov in sirot se spominjamo te dni. Saj bode „Avstrijsko društvo Rdečega križa“ oddalo tretino sedaj nabrane vsote društvu za skrbstvo otrok — zlasti sirot po v vojni padlih očetih.

Sirota! — Koliko gorja in bridkosti je že v sami besedi! Kdor občuje desetletja z mladino in je celo tako srečen, da more gledati v nežno srcece in čisto dušo otrokovo — kakor učitelj; on pač čuti vso bridkost v vzdihu otrokove:

„Nimam ateja, ne mame
in ne vem kje dom je moj!“

Tudi za sirote bode zbirala naša mladina prispevke v teh dneh!

„Ajmo, ajmo — kronice zbirajmo
in nesrečnim, bednim pomagajmo!“

Dobrotniki!

„Naj ne bodo nam ušesa gluha,
dajmo vdovam in sirotam kruha!“

„Sree Bogu, vse moči presvitlemu cesarju, najdražje — svoje otroke pa domovini!“ to je testament naših junaških očetov, umirajočih na bojnih poljanah.

Pomagajmo vsi, da se ohranijo in dobro vzgoje sirote, ti živi spomeniki Bogu, cesarju in domovini najzvestejših — najvrednejših sinov! Žrtvovali so za nas svoje dragoceno življenje — in mi naj bi se ne zavzeli za njihovo najdražjo zapuščino — otroke, ki so kri njihove, za domovino prelite krvi? Iz teh sirot bodo in morajo vzrasti novi junaki, novi veliki

možje, saj se v njih pretaka junaška kri! Zato pa:

„Ajmo, ajmo — kronice zbirajmo
in Bogu jih in cesarju dajmo!“

Vi pa vrli dijaki in dijakinje in vi ljubi otroci, na delo! Premnogo zaslug ste si že pridobili v teh hudih časih z raznimi zbirkami, s samozatajevanjem, s pridnostjo in vstrajnostjo. Prav tako! Polni ste življenja, polni najlepših idealov. Z zaupanjem in s ponosom zremo na vas. Glavni del akcije „Tedna Rdečega križa“ poverjen je vam. Upanje, ki ga stavimo v vas je veliko.

Z mislijo na svoje očete, brate, tovariše, ki so morda tudi v potrebi ali v oskrbi Rdečega križa in pa z mislijo na zapuščene sirote, pohitite med ljudstvo!

Pojdite v vsako hišo in k vsaki družini — da v zadnjo gorsko kočjo in prosite — lepo prosite! Ko se bodo vračali naši junaki iz bojišča kot zmagovalci, pa bodete tudi vi s ponosom vsklikali: „Tudi mi smo se borili — tudi mi smo zmagali!“ Še pozni rodovi bodo govorili: „Prihruli so sovražniki od vseh vetrov nad našo domovino, pa imela je junake ne bojiščih in imela je mladino v zaledju in ostala je in prišla je iz boja mogočna, silna, večja kot kdaj poprej!“

In naš cesar bo ta hudi čas,
svetli cesar slišal bo o vas:
pa pohvali on si to mladino,
ki žrtvuje kaj za domovino...

Spored „Tedna Rdečega križa“ bi bil tale:

Dne 30. aprila (v Novem mestu dne 1. maja) raznašala bode mladina po vseh hišah in stanovanjih letake in nabiralne pole za nove člane Avstr. dr. R. k. — ob enem pa bo pobirala v pušice darove. Dne 7. maja (v Novem mestu dne 6. maja) bo pobirala prijave novih članov in ob enem zopet prispevke v pušice.

Dne 7. maja pa bode prodajala znake, šopke in cvetke po trgih in ulicah. Ako kaj ostane, pa morda še drugi dan.

Janko Grad

prov. c. kr. okr. šol. nadzor.

Četrto avstrijsko vojno posojilo.

Podpisovanje za četrto avstrijsko vojno posojilo se je pričelo s 17. aprilom in se zaključi v ponedeljek 15. maja 1916 ob 12. uri popoldne. Pri različnih bankah so se podpisali že znatni zneski, še predno je bila znana oblika in pogoji tega posojila. Pa tudi razne hranilnice širom Avstrije so kazale že do zdaj veliko zanimanje za to posojilo.

Dočim so se prva tri vojna posojila, ki so prinesla, kakor znano, popoln uspeh, oddala v zakladnih listih, ki zapadejo v plačilo v letih 1920, 1925 in 1930, se je topot izbral tip 40 letnega posojila, ki se amortizuje od šestega leta naprej. Ni dvoma, da bo ta vrsta posojila zelo dobrodošla vsem onim krogom prebivalstva, ki žele trajno naložiti svoj denar in se hočejo izogniti neprijetnosti, da bi si morali vsakih par let iskati novih vrednostnih papirjev. To pa tembolj, ker se pri državnem vojnem posojilu družji s trajnostjo tudi brezpogojna varnost in visoko obrestovanje po 5½% nominala. Ravno tako bo odgovarjalo tudi naložit-

Belokranjski - vestnik. -

Iz Adlešič 17. apr. Dne 7. aprila umrl je tu na Vrhovcih h. št. 11. Ivan Požek, star 20 let, katerega smrti je kriva vojska. K vojakom je bil potrjen lani 16. febr., a odšel pa je k vojakom v Ljubljano 14. marca lani. Med potjo v Ljubljano pa se je prehladil in dobil plućnico, za katero je ležal v vojaški bolnici. Po plućnici pa se ga je lotila jetika, ki mu je pristrigla zdaj nit življenja. Škoda pridnega fanta, ki je bil izučen črevljnar.

Včeraj, v nedeljo, napravil je mraz po nekaterih vaseh naše župnije z nižjo lego precej škode. Posmodil je orehe, ki so letos kazali prav lepo, po nižinah po vaseh Purga, Dolenjci, Fučkovci, Bedenj, Pribinci in Tribučje. V Tribučju je naredil nekaj škode tudi po nizkih vinogradih. Mraz se pozna pa tudi po nekaterih hostah na Pribincih in v Tribučju in sicer po mladi hrastovini, bukovini in leskovini, ki jo je mraz posmodil.

Z Vinice se nam poroča: Zadnji mraz tod okoli ni povzročil posebne škode — pozebe skoro nič. Ker je precej hladno, upamo, da nas Bog še vnaprej obvaruje uime. Ljudje so se potrudili čembolj obdelati polje, celo taki, ki se prej niso ukvarjali s setvijo.

Dne 11. aprila okoli pol treh popoldan je pogorela v Sinjeverški občini vas Draga; zgorelo je 13 števil, ostale so le tri. Zažgal je petleten deček. Večina je zgorelo vse, samo golo življenje in živino so si ljudje rešili. Zavarovani so bili za zelo nizke vsote tako, da bo zelo težko postaviti krove nazaj pri tej draginji in pomanjkanju delavcev. — Gibljejo se tudi v naši okolici za podpisovanje IV. vojnega posojila.

Se veselo novico za naše belokranjske rojake. Sv. novo mašo, katere že dolgo ni bilo, bomo imeli. Služil jo bo tukajšnji rojak č. g. Peter Flajnik, rodom iz Hrasta št. 2. Vsa fara željno pričakuje slavnostnega dne Sv. Petra in Pavla.

Iz Preloke pri Vinici. Neko vprašanje, ki sem ga iztaknil v „Domoljubu“ št. 13 iz Jurklostra na Štajerskem, me je nagnilo, da sem zapisal te vrstice. Lahko bi to storil tudi kdo drugi. Nekdo namreč pripoveduje „Domoljubovemu“ uredniku, kakšno močno pokanje topov da se čuje v Jurklostru od laške strani, kakor da bi bila bitka ob Soči čisto blizu. In vendar je soško bojišče oddaljeno od njih kakih 127 km! Res, nenavaden, čuden naraven pojav, ker do tedaj oni Štajerci morda sploh niso še čuli soških topov, ali pa prav slabo. Naenkrat pa tako bobnenje! To gotovo nima z onimi krožnimi zvočnimi pojavi pri predlanskem obstreljevanju Antverpna ali pa še prej n. pr. pri Lipskem nič skupnega, vsaj na zunaj ne. Pri teh obstreljevanjih se v nekaterih bližnjih krajih redno ni čulo tako močno gromenje kot v drugih, veliko bolj oddaljenih. Tu pa prej morda daljno, zamolklo gromenje, ali pa še tega ne, naenkrat pa taka kanonada, da okna šklepetajo! Podobno, a nasproten zvočni pojav se pa dogaja pri nas in mislim, da še kje drugje tudi. Prej smo namreč tu na hribčku slišali natanko, različno streljanje s topovi od Gorice sem, včasih tudi močno, da so nalahno šipe zažvenketale. A odkar je šla peta laška ofenziva rakom zvižgat, ne čujemo več nobenega glasu. In vendar so bili potlej že hudi boji in močno streljanje na goriški fronti. Če bi ne brali časopisov, bi mislili, da jo je polentar že popihal s šili in kopiti domov. Ta tihota je tudi nekatere ljudi prevarila, da so mislili, da so naši prepodili Lahe že daleč v njihovo deželo. Odkod tedaj ta nenavadni pojav? Nekteri so rekli, da je ozelenelo drevje vzrok, da ne more glas do nas. Pa to ne drži, ker smo slišali gromenje po letu, ko je bilo

gosto listje na drevju. Pred tedni pa tudi še zelenja ni bilo. Mora biti vzrok drugje. Vendar pa je nov pojav v naravi, katerega naj preiskujejo oni, ki so v to poklicani. Da pa je istina, da ne slišiš vedno močnejše glasu, če si bližje njegovemu izvoru, kot pa oni, ki je bolj proč, kaže dejstvo, da so mi izjavili ljudje, ki so tretjino ali pa skoro polovico bližje soški fronti — mi smo okoli 145 km oddaljeni — da ne slišijo nič bolj močno streljanje topov, kot mi na Preloki.

Naročnik „Dol. Novic“.

Kako je napravljati olje za domačo rabo iz semena buč in solnčnic.

Olje je že strašno drago. Izpod 9 kron liter ga ni dobiti niti najnavadnejšega. Gotovo pa bode postalo še dražje, da, končno še zna tudi popolnoma zmanjkati. Prav je torej, da časniki posebno zadnji čas toplo priporočajo setev buč in solnčnic v svrhu napravljanja olja iz njihovega semena. Marsikdo pa si je pri čitanju takega priporočila mislil: da, da, buče in solnčnice bi že sadil, ko bi tudi vedel, kako se zamore potem napravljati iz njih olje. Na Štajerskem, Ogrskem itd. je to lahka stvar. Tam so skoro vsi mlinarji preskrbljeni s pripravo, ki služi za napravo olja. Kmetovalec nese pridelano ter za napravo olja že izluščeno in dovolj suho seme buč ali solnčnic v mlin. Čez nekaj ur je že olje tukaj. Pri nas na Kranjskem pa manjkajo mlinarjem takšne priprave. Kako naj toraj mi napravljamo olje? —

Posrečilo se mi je zvedeti način izdelovanja domačega olja od preč. g. župnika Trškana v Šmihelu pri Novem mestu. In to kar mi je g. župnik povedal iz lastne skušnje, hočem tu objaviti v občo korist.

Suho seme buč ali solnčnic se stolče v možnarji kar najbolj mogoče fino; in ta kaša se potem kuha na čisti vodj vsaj eno uro. Na to se tekočina preceedi skozi sito v drugo posodo, ter jo pusti mirno stati na hladnem prostoru. Čez par ur priplava že vse olje na površje, ki se odtoči ali pa posname z žlico in olje je gotovo. V siti ostalo in zdrobljeno zrnje, trop, se more še tudi prav dobro iztisniti, da se tako zadobi še v njem zastalo olje. In ostali trop, ali prge, kakor jih Štajerci imenujejo pa se zdrobi in pomeša med pičo za prešiče, kar jim prav dobro tekne. — To je pač zelo priprost način napravljanja olja za domačo porabo iz semena buč ali solnčnic, katerega se zamorejo posluževati kmetovalci in nekmetovalci. Sejajte tedaj pridno buče in solnčnice za napravo dobrega in okusnega olja! Mali trud se vam bode bogato plačal. —

Pa še nekaj drugega mi je šmihelski g. župnik povedal, kar je že tudi sam poskusil namreč, kako se lahko prav dobro zabeli solato, če ni pri hiši na razpolago ne olja in ne špeha. Postopa se tako-le: Sirovo jajce se ubije; beljak in rumenjaki pa dobro pomeša z vilicami tako, da postane enakomerna rumena tekočina. Tej tekočini se prilije potrebna množina kisa (jesiha) in vse skupaj se zlije potem na že osoleno in s česnom potrošeno solato, ter se vse skupaj prav dobro pomeša. Nekemu gospodu beguncu iz Gorice sem to povedal in on je takoj to poskusil z radičem ter mi pripoznal, da mu je na tak način zabeljena in pripravljena solata prav dobro dišala, četudi je bil gospod le finemu olju navajen. Toraj ukoristimo si ljubo naravo, ki nam nudi vsega koristnega v obilnosti, kar potrebujemo za živež in zdravje! R. Dolenc

Izgovor. „En norec more v četrt uri več vprašati kakor en pameten človek v enem tednu odgovoriti“ — tako se je izgovarjal pri očetu dijak, ki je bil pri skušnji padel.

ZAHVALA.

Za vse izraze iskrenega sočutja povodom boleznin in smrti predrage nam soproge oziroma matere, sestre in tete, gospe

Ivanke Jazbec

soproge nadučitelja v Št. Lovrencu izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem našo najiskrenejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo prečastiti duhovščini in vsem, ki so prišli od daleč in iz okolice v tako obilem številu, da so spremlili predrago nam ranjco k večnemu počitku.

21

Žalujoci ostali.

Loterijske številke.

Trst, 19. aprila 23 67 56 41 68

Izjava.

Podpisana obžalujem žaljive besede, izrečene Rozaliji Augustini, ter se ji zahvaljujem, da je od tožbe odstopila.

Podturm, dne 16. aprila 1916.

Jozefa Murn.

Proda se velika in lepa

17-3-1

kmetija s pohištvom

orodjem in živino. — Več pove

Matija Simonič, Gorenja vas 26 pri Šmarjeti.

Naročajte „Dolenjske Novice!“

Gostilna

se da v najem v Kandiji štey. 7. — Vse se izve pri lastniku. — Zahtevala se bode varščina.

18-0-1

Vila z vrtom

z več sobami, kuhinjo, shrambo itd., se odda takoj v najem, oziroma se tudi proda. Vila je še nova in leži na lepem in mirnem solnčnem prostoru ob stari državni cesti iz Novega mesta proti Belokranjini. Naslove pove upravn. Dol. Novic.

IVAN SVETEC

brivec in vlasuljar RUDOLFOVO

Glavni trg, nasproti mestni hiši

priporoča že izgotovljene lasne kite v vseh barvah. Izdeluje tudi druge lasne potrebščine ter ima vedno v zalogi podlage, mila, pristno tekočino Hair-petrol in Bayrum proti izpadanju las, potem Burgit za sigurno odstranitev kurjih oces in druge toaletne stvari. — Kupuje na drobno in debelo zmešane in rezane ženske lase.

128-24-10

Mestna hranilnica v Novem mestu.

Kakor za tretje vojno posojilo, tako se bo tudi za

četrtvo vojno posojilo

zamoglo naročiti pri podpisani novomeški hranilnici. Podpisovalna cena je določena pri

- a) štiridesetletnem davka prostem $5\frac{1}{2}\%$ amort. državnem posojilu 93%
- b) davka prostih $5\frac{1}{2}\%$ dne 1. junija 1923 vračljivih državnih blag. nakaznicah $95\cdot50\%$

Hranilnica tem potom objavlja, da hoče vse storiti, da ljudstvu olajša pridobitev teh tako dobro se obrestujočih papirjev. Svojim vložnikom bo v namen vojnega posojila nemudno izplačala vsako hranjenega denarja. Nakup teh papirjev bo brez vsega dobička poskrbela; in ker je od vis. vlade za to opravičena, bo na željo vrednostne papirje v shrambo in oskrbovanje prevzela.

Daljna tozadevna pojasnila se dobé ob uradnih urah v Mestni hranilnici.

Mestna hranilnica v Novem mestu.

Tečna krmila za živino

ima v velikih množinah v zalogi deželna centrala v Ljubljani. Krmila vsebujejo vse redilne snovi, ki so potrebne živalskemu telesu. Posebno jih priporoča centrala za molzne krave in vozno živino. Ob sedanjem pomanjkanju sena naj bi se rabila ta krmila povsod.

Cena za 100 kg je K35. Blago se razpošilja v vrečah po 50 kg. Naročila naj se naslovijo na pisarno deželne centrale krmil, Ljubljana, Turjaški trg 3.

10-3-2

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

== v lastnem domu v Kandiji ==

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen od ali ne, ter obrestuje po

$4\frac{1}{2}\%$

2-0-4

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.